

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinствена Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore u elektronskoj formi na CD-u i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. Nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Srbije i Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

MONSTAT je uradio reviziju podataka za period 2005-2009. godine po zemlji porijekla kod uvoza i po specijalnom trgovinskom sistemu. Na ovaj način, podaci od 2005 do 2009. godine su potpuno uporedivi. U ovom Statističkom Godišnjaku su revidirani podaci za period 2005-2009. godine.

U podacima od 2007 god. MONSTAT evidentira promet sa Srbijom bez Kosova.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica Srbije i Crne Gore: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987.- godinom. U 1988. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 3. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje namjene kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši i dalje prerađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Za spolnotrgovinske podatke u 2005. godini korišćen je zakon o carinskoj tarifi (Sl.list RCG br.47) i PRAVILNIK o izmjena i dopunama pravilnika o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinskih deklaracija i zbirne prijave (Sl.list RCG 48/2007)

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions (Series M, No.52)

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro in the electronic format (CD) each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Serbia and Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

MONSTAT did a review of data for the period 2005-2009 by the country of origin of imports and the special trade system. In this way data from 2005 to 2009 are fully comparable. In the Statistical Yearbook are revised data from 2005-2009.

MONSTAT data for 2007 include trade between Serbia and Kosovo.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on Yugoslav border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 1988, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 3. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

Law on Customs Tariff (Official Gazzette of Montenegro No. 47), and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazzette of Montenegro No. 48/2007) have been used for external trade data for 2005.

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions (Series M, No.52)

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

14 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR	Vrijednost / Value					thous. EUR
	2006	2007	2008	2009	2010	
Ukupni izvoz	441 133	454 739	416 165	277 011	330 367	Total exports
Ukupan uvoz	1 457 361	2 073 093	2 529 741	1 654 170	1 657 329	Total import
Saldo robne razmjene	-1 016 228	-1 618 355	-2 113 576	-1 377 159	-1 326 963	Goods trade balance

14 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE SA ČLANICAMA CEFTE

TRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			thous. EUR
	2008	2009	2007	2008	2009	2010	
Ukupno	416 165	277 011	330 367	2 529 741	1 654 170	1 657 329	Total
Ukupno CEFTA	147 432	127 946	130 521	883 032	648 702	670 000	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	35	46	40	35	39	40	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	101 454	77 295	74 927	609 149	446 088	432 631	Republic of Serbia
B i H	19 841	17 816	24 109	114 558	91 123	123 523	B i H
Hrvatska	4 911	9 124	4 044	109 826	80 916	80 152	Croatia
Albanija	5 666	6 085	8 243	17 947	8 802	9 008	Albania
Makedonija	878	1 364	1 086	29 279	20 439	23 230	Macedonia
Moldavija	0	0	0	141	115	126	Moldavia
Kosovo	14 681	16 262	18 111	2 175	1 219	1 330	Kosovo

14 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR	Izvoz / Exports			thous. EUR
	2008	2009	2010	
Ukupno	416 165	277 011	330 367	Total
Italija	129 419	32 945	48 828	Italy
Republika Srbija	101 454	77 295	74 927	Republic of Serbia
Grčka	53 225	47 797	56 393	Greece
Mađarska	9 248	11 660	28 962	Hungary
B i H	19 841	17 816	24 109	B&H (with RS)
Slovenija	37 356	24 276	20 568	Slovenia

14 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR	Uvoz / Imports			thous. EUR
	2008	2009	2010	
Ukupno	2 529 741	1 654 170	1 657 329	Total
Republika Srbija	609 149	446 088	432 631	Republic of Serbia
Njemačka	224 751	111 065	117 118	Germany
Italija	197 122	106 204	99 120	Italy
Grčka	182 416	99 552	115 322	Greece
Slovenija	87 743	63 276	60 242	Slovenia
Švajcarska	110 490	54 738	17 327	Switzerland

14 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2008	2009	2010	
UKUPNO	2 529 741	1 654 170	1 657 329	TOTAL
Evropa	2 214 291	1 450 892	1 448 409	Europe
Albanija	17 947	8 802	9 008	
Austrija	75 695	47 430	49 525	<i>Austria</i>
Belgija-Luxemburg	13 301	7 489	7 016	<i>Belgium – Luxembourg</i>
Bosna i Hercegovina (sa Rep.	114 558	91 123	123 523	<i>B&H (with RS)</i>
Bugarska	9 896	5 884	6 447	<i>Bulgaria</i>
Velika Britanija	21 755	18 569	13 284	<i>Great Britain</i>
Grčka	182 416	99 552	115 322	<i>Greece</i>
Danska	2 620	2 088	2 964	<i>Denmark</i>
Italija	197 122	106 204	99 120	<i>Italy</i>
Mađarska	28 505	16 528	12 881	<i>Hungary</i>
Njemačka	224 751	111 065	117 118	<i>Germany</i>
Slovenija	87 743	63 276	60 242	<i>Slovenia</i>
Republika Srbija	609 149	446 088	432 631	<i>Republic of Serbia</i>
Poljska	16 345	11 016	10 062	<i>Poland</i>
Makedonija	29 279	20 439	23 230	<i>Macedonia</i>
Rumunija	21 179	19 060	21 317	<i>Romania</i>
Ruska Federacija	39 540	24 736	19 224	<i>Russian Federation</i>
Hrvatska	109 826	80 916	80 152	<i>Croatia</i>
Francuska	62 101	27 426	26 889	<i>France</i>
Holandija	24 144	24 464	25 571	<i>Netherlands</i>
Češka Republika	32 647	20 422	15 890	<i>Czech Republic</i>
Švajcarska	110 490	54 738	17 327	<i>Switzerland</i>
Švedska	33 437	6 553	6 448	<i>Sweden</i>
Španija	27 983	23 417	23 171	<i>Spain</i>
Turska	31 657	24 544	28 150	<i>Turkey</i>
Ostale zemlje	90 205	89 063	101 897	<i>Other countries</i>
Azija	223 934	143 926	149 908	Asia
Iran	202	160	341	<i>Iran</i>
Izrael	3 469	1 123	1 434	<i>Israel</i>
Indija	5 777	4 263	4 918	<i>India</i>
Indonezija	3 471	2 607	2 600	<i>Indonesia</i>
Japan	40 602	19 685	19 822	<i>Japan</i>
Kina	123 834	90 343	88 864	<i>China</i>
Koreja	20 788	8 439	12 156	<i>Chorea</i>
Sirija	2	45	38	<i>Syrian Arab.Rep</i>
Tajland	5 298	3 956	3 408	<i>Thailand</i>
Hong Kong	1 814	682	868	<i>Hong Kong</i>
Ostale zemlje	18 677	12 623	15 459	<i>Other countries</i>
Afrika	4 180	2 708	4 541	Africa
Alžir	1 150	2	113	<i>Algeria</i>
Obala Slonovače	9	18	4	<i>Ivory Coast</i>
Egipat	917	682	917	<i>Egypt</i>
Etiopija	1	0	17	<i>Ethiopia</i>
Kenija	0	2	26	<i>Kenia</i>
Libijska Arapska Džamahirija	0	0	0	<i>Libyan Arab Jamahiriya</i>
Tunis	673	567	596	<i>Tunis</i>
Ostale zemlje	1 430	1 437	2 868	<i>Other countries</i>
Amerika	87 042	56 159	53 873	America
Kanada	3 493	1 163	1 206	<i>Canada</i>
Panama	228	3	16	<i>Panama</i>
SAD	55 963	17 604	15 367	<i>USA</i>
Argentina	1 949	1 395	1 307	<i>Argentina</i>
Brazil	19 564	30 276	30 205	<i>Brazil</i>
Ekvador	3 400	3 641	3 022	<i>Ecuador</i>
Kolumbija	46	78	231	<i>Columbia</i>
Peru	33	45	72	<i>Peru</i>
Djevičanska ostrva	47	0	7	<i>The Virgin Islands</i>
Ostale zemlje	2 318	1 953	2 440	<i>Other countries</i>
Australija i Okeanija	295	485	598	Australia and Oceania
Australija	137	162	255	<i>Australia</i>
Novi Zeland	145	306	338	<i>New Zealand</i>
Ostale zemlje	13	17	5	<i>Other countries</i>

14 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2008	2009	2010	
UKUPNO	416 165	277 011	330 367	TOTAL
Evropa	412 042	265 753	325 210	Europe
Albanija	5 666	6 085	8 243	Albania
Austrija	1 538	1 572	2 824	Austria
Belgija-Luxemburg	144	71	245	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	19 841	17 816	24 109	B&H (with RS)
Bugarska	122	130	124	Bulgaria
Velika Britanija	3 955	1 918	4 158	Great Britain
Grčka	53 225	47 797	56 393	Greece
Danska	11	11	6	Denmark
Italija	129 419	32 945	48 828	Italy
Mađarska	9 248	11 660	28 962	Hungary
Njemačka	10 856	2 581	3 124	Germany
Slovenija	37 356	24 276	20 568	Slovenia
Republika Srbija	101 454	77 295	74 927	Republic of Serbia
Poljska	129	337	969	Poland
Makedonija	878	1 364	1 086	Macedonia
Rumunija	995	691	2 430	Romania
Ruska federacija	1 042	1 513	1 724	Russian Federation
Hrvatska	4 911	9 124	4 044	Croatia
Francuska	295	859	1 822	France
Holandija	3 890	4 768	7 385	Netherlands
Česka Republika	4 407	1 046	5 134	Czech Republic
Svajcarska	1 774	222	2 204	Switzerland
Švedska	771	685	479	Sweden
Španija	86	125	74	Spain
Turska	302	1 389	4 996	Turkey
Kipar	140	583	172	Cyprus
Ostale zemlje	19 585	18 891	20 180	Other countries
Azija	1 902	2 741	3 574	Asia
Gruzija	0	6	0	Georgia
Iran	0	0	0	Iran
Irak	874	0	0	irak
Izrael	15	648	8	Israel
Indija	0	0	0	India
Indonezija	0	0	0	Indonesia
Japan	145	12	544	Japan
Kina	152	95	149	China
Koreja	1	0	0	Chorea
Sirija	6	0	0	Syrian Arab.Rep
Tajland	0	0	0	Thailand
Hong Kong	18	0	67	Hong Kong
Ostale zemlje	690	1 979	2 806	Other countries
Afrika	1 116	958	792	Africa
Alžir	0	0	0	Algeria
Obala Slonovače	0	0	0	Ivory Coast
Egipat	920	665	653	Egypt
Etiopija	0	0	0	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	2	0	45	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	0	0	0	Male
Tunis	0	0	0	Tunis
Ostale zemlje	194	293	94	Other countries
Amerika	1 099	7 559	617	America
Kanada	89	84	106	Canada
Panama	0	0	0	Panama
SAD	892	7 407	461	USA
Argentina	0	0	0	Argentina
Brazil	95	0	31	Brazil
Ekvador	0	0	0	Ecuador
Kolumbija	0	0	0	Columbia
Peru	0	0	0	Peru
Devičanska ostrva	21	61	3	The Virgin Islands
Ostale zemlje	3	7	16	Other countries
Australija i Okeanija	7	0	173	Australia and Oceania
Australija	7	0	41	Australia
Novi Zeland	0	0	0	New Zealand
Ostale zemlje	0	0	132	Other countries

1) Izvor: Centralna banke Crne Gore

1) Source: Central Bank of Montenegro

14 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	
Ukupno	416 165	277 011	330 367	2 529 741	1 654 170	1 657 329	Total
Evropska Unija	258 800	133 827	184 817	1 081 175	620 593	625 207	European Union
Ostale evropske zemlje	153 242	131 926	140 393	1 133 116	830 299	823 202	Other European countries
Amerika	1 099	7 599	617	87 042	56 159	53 873	America
Azija	1 902	2 741	3 574	223 934	143 926	149 908	Asia
Afrike	1 116	958	792	4 180	2 708	4 541	Africa
Australija i Novi Zeland	7	0	173	295	485	598	Australia and New Zealand

14 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC¹⁾ GOODS SECTIONS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	
Ukupno	416 165	277 011	330 367	2 529 741	1 654 170	1 657 329	Total
Hrana i žive životinje	16 093	18 409	23 930	328 065	312 835	324 209	Food and live animals
Piće i duvan	24 606	21 749	21 109	77 395	66 878	63 930	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	33 468	25 120	44 713	62 544	37 842	70 243	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	12 502	8 375	33 286	359 999	208 057	209 660	Mineral fuels and lubricants
Životinske i biljne masti	197	291	1 288	14 912	12 454	12 568	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	10 713	11 824	12 916	189 687	167 918	162 956	Chemical products
Prerađeni proizvodi	285 006	153 663	157 109	471 047	274 772	265 841	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	23 912	27 745	27 047	714 719	357 735	340 607	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	9 669	9 511	8 969	311 327	215 677	207 315	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	0	324	0	45	2	0	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev.3¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev. 3